

SUSTAV ZAŠTITE ZDRAVLJA NA RADU U REPUBLICI ITALIJI – ORGANIZACIJA I PROVEDBA

dr. sc. Giuseppe Campo, dipl. ing. agr.

Europskoj uniji. Dr. Campo se rado odazvao pozivu. U najavi razgovora ukratko smo mu predstavili naš Časopis te ga zamolili da u razgovoru našim čitateljima približi SUSTAV ZAŠTITE NA RADU U ITALIJI sa stajališta zakonskih propisa i glavnih sudionika (poslodavac, radnik, stručnjak zaštite na radu, povjerenik radnika, medicina rada, inspeksijski nadzor...).

SIGURNOST: Poštovani Dr. Campo, hvala Vam na gostovanju u časopisu SIGURNOST koji je posvećen zaštiti na radu. Radnik i njegov rad na radnom mjestu u fokusu su našeg interesa i ovoga razgovora o organizaciji i provedbi sustava zaštite na radu u Italiji. Molimo Vas da nam na početku razgovora izdvojite elemente zaštite na radu radnika na njihovim radnim mjestima koje smatrate posebno važnima sa stajališta talijanskih zakonskih propisa.

Dr. CAMPO: Najprije bih želio zahvaliti na pozivu da iznesem neke pojedinosti o talijanskom sustavu zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Zakonskim aktom br. 81 iz 2008.¹, naknadno dopunjenim aktom br. 106 iz 2009. Italija je reorganizirala i osuvremenila svoje zakonodavstvo o sprečavanju nesreća i profesionalnih bolesti tako da je ono u potpunosti sukladno razinama sigurnosti definiranim konvencijama Međunarodne organizacije rada i Smjernicama Europske unije koje su zadnjih godina uvedene u Italiji.

Što se tiče sadržaja i provedbe inicijativa za unapređenje prevencije na nacionalnoj i lokalnoj razini, tripartitni institucionalni sustav opisan je aktom 81/2008 o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu čiji tekst služi kao temeljna smjernica za provođenje aktivnosti unapređenja zdravlja i sigurnosti, a omogućava javnim tijelima (ministarstvima i regijama, uz pomoć INAIL-a) da utvrde i ugovore s društvenim subjektima na nacionalnoj razini jačanje aktivnosti i koordinaciju poduzetih radnji za sprečavanje nesreća na radu i profesionalnih bolesti.

Što se tiče sadržaja i provedbe inicijativa za unapređenje prevencije na nacionalnoj i lokalnoj razini, tripartitni institucionalni sustav opisan je aktom 81/2008 o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu čiji tekst služi kao temeljna smjernica za provođenje aktivnosti unapređenja zdravlja i sigurnosti, a omogućava javnim tijelima (ministarstvima i regijama, uz pomoć INAIL-a) da utvrde i ugovore s društvenim subjektima na nacionalnoj razini jačanje aktivnosti i koordinaciju poduzetih radnji za sprečavanje nesreća na radu i profesionalnih bolesti.

¹Akt 81/2008 odnosi se na zdravlje i sigurnost na radnom mjestu.

Cilj je najprije osigurati djelotvorniju javnu aktivnost u svrhu poboljšanja razine zaštite radnika traženjem javne potpore u tom smislu, ali i izbjeći preklapanja i dupliciranje intervencija raznih institucija u dogovoru s regionalnom upravom. Za uspješno ostvarenje ovoga cilja, akt br. 81/2008 navodi specifične nacionalne i lokalne forume za javnu raspravu.

U tom smislu, osnovana je *Komisija*² koja se bavi evaluacijom aktivnih politika i koordinacijom nadzornih radnji na nacionalnoj razini (članak 5), gdje središnja uprava i regionalne javne uprave mogu dobiti opće upute o sigurnosti i zaštiti. To je tijelo osnovano 2009. pri Ministarstvu zdravlja.

Članak 6 akta 81/2008 navodi zadaće i funkcije *Stalne savjetodavne komisije za zdravlje i sigurnost na radu*³. Komisija je tripartitnog sastava i čine je predstavnici države, regija i socijalnih partnera (ukupno ima 40 članova, od kojih 10 dolazi iz ministarstava, 10 iz regija, 10 iz udruženja poslodavaca i 10 iz radničkih sindikata).

Komisija je forum na kojem ministarstva i središnji odjeli odgovorni za zdravlje i sigurnost na radu, posebice INAIL⁴, zajedno s predstavnicima poslodavaca i radnika razgovaraju o najvažnijim pitanjima vezanim za sigurnost i zdravlje. Ti se razgovori rukovode uputama Komisije za evaluaciju aktivnih politika. Ova komisija radi pri Ministarstvu rada i socijalne politike. Osnovana je odlukom Ministarstva 3. prosinca 2008. Redovito se sastaje prema utvrđenom rasporedu.

Iznio sam kratak opis zakonskog okvira koji je u skladu sa strategijom Europske zajednice. *Treba naglasiti da Italija ima vlastiti zakonski okvir koji definira prevenciju i brigu za zdravlje i kojim se koordinira zdravstvena politika i sigurnost na radu te utvrđuju teme za razgovor i koordinaciju između države i regija kako bi se definirale i zatim na lokalnoj razini primijenile odgovarajuće preventivne aktivnosti.*

SIGURNOST: U istom kontekstu zakonskih obveza zaštite na radu radnika na radnom mjestu zanima nas koje se obveze i prava radnika najuspješnije provode, a koje bi bilo poželjno poboljšati sa stajališta talijanskih poslodavaca.

Dr. CAMPO: U Italiji se vodila i još se uvijek vodi, kao i u mnogim drugim zemljama, živa rasprava između socijalnih partnera i institucija na temu nekih aspekata zakona o sigurnosti na radu.

Uz opću strategiju, tekst predviđa mogućnost za susrete i rasprave o raznim aspektima primjene pravila na lokalnoj razini. *U pojedinim teritorijalnim jedinicama*

ma, planiranje i provedba preventivnih radnji i nadzora zadaća je regionalnih komisija za koordinaciju, kako je navedeno u članku 7 akta br. 81/2008. Komisije koordiniraju aktivnosti u regijama i autonomnim pokrajinama Trento i Bolzano, a u njima sudjeluju predstavnici institucija i tijela nadležnih za zdravlje i sigurnost te predstavnici socijalnih partnera, tj. radnika i poslodavaca.

Što se tiče raznih nedoumica u tumačenju primjenjivih pravila, postoji središnje mjesto (Komisija za takve probleme, ustanovljena člankom 12 akta br. 81/2008) gdje država i regije izražavaju opća stajališta vezano za tumačenje odredbi o zdravlju i sigurnosti koja lokalnim povjerenicima za zdravlje i sigurnost pomaže u radu diljem čitavog nacionalnog teritorija.

Komisija radi pri Ministarstvu rada i socijalne politike i od 2012. daje odgovore na pitanja pristigla od udruga, lokalnih vlasti, nacionalnih javnih tijela, udruga poslodavaca i radnika, te nacionalnih vijeća i škola za obrazovanje radnika.

SIGURNOST: Jedan od ključnih preduvjeta za zaštitu na radu jest zdravlje radnika. U hrvatskom Zakonu o zaštiti na radu postoji posebno poglavlje o Službi medicine rada, s kojom poslodavac sklapa ugovor o provedbi zaštite zdravlja radnika. Služba ima niz važnih zadaća kao na primjer sudjelovanje u procjeni rizika, zdravstvene preglede radnika, savjetovanje poslodavaca i brojne druge. Molimo Vas da nam približite kako se zaštita zdravlja radnika provodi u Italiji.

Dr. CAMPO: U Italiji medicinska skrb za radnike jedna je od općih mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu. Poslodavac imenuje liječnika koji skrbi za zdravlje radnika. On također upućuje radnike na liječničke preglede u rokovima određenim programom zdravstvene skrbi i traži da se liječnik drži zadanih obveza. Zdravstvena skrb uključuje: liječnički pregled kojim se utvrđuju eventualne kontraindikacije za posao koji bi radnik trebao obavljati kako bi se utvrdila njegova sposobnost za taj posao; povremene liječničke preglede, obično jedanput godišnje, kako bi se provjerilo zdravstveno stanje radnika i vrednovala njegova sposobnost za određene radne zadatke; liječnički pregled na zahtjev radnika vezano za opasnosti i rizike na radnom mjestu; liječnički pregled pri promjeni posla; prekid/raskid radnog odnosa iz zdravstvenih razloga.

Nadležni liječnik dužan je prijaviti rezultat liječničkog pregleda i rizike za zdravlje radnika. On proučava obavijesti o zdravstvenom stanju i određuje radnikovu sposobnost za obavljanje određenih zadaća. Nadalje, talijanski zakon nalaže da liječnik koji radi za određenog poslodavca, zajedno sa *službom zaštite na radu i procjenu rizika*, posjeti svako radno mjesto najmanje jednom godišnje ili pri promjeni radnog okruženja kako bi se utvrdili rizici i programi za kontrolu izloženosti radnika rizicima i opasnostima.

²Komisija za usklađivanje politika zaštite zdravlja i sigurnosti na radu osnovana pri Ministarstvu zdravlja.

³Stalna savjetodavna komisija za zdravlje i sigurnost na radu osnovana pri Ministarstvu rada i socijalne politike.

⁴INAIL– Nacionalni institut za osiguranje od ozljeda na radu Italije.

SIGURNOST: Procjena rizika neupitno je temeljni dokument koji određuje glavne elemente sustava zaštite na radu u nekome poduzeću/ustanovi. Molimo Vas da nam predočite praksu izrade dokumenta 'procjena rizika' u Italiji te koji se rezultati procjene rizika (prijedlozi poboljšanja zaštite na radu) najuspješnije provode u talijanskim poduzećima.

Dr. CAMPO: Dokument o procjeni rizika na radnom mjestu obveza je poslodavca, a izrađuje ga osoba zadužena za sigurnost na radu u suradnji s nadležnim liječnikom ako ga tvrtka ima. Dokument za procjenu rizika mora uzeti u razmatranje izgled i organizacijski raspored radnih mjesta, potrebnu opremu (alate) za rad i kemijske tvari i pripravke koji se upotrebljavaju pri radu i mora obuhvaćati sve rizike za sigurnost i zdravlje, uključivo i posebne rizike za skupine radnika koji su im izloženi, zatim stres vezan za radne napore, trudnoće, podatke o spolu i dobi, te podatke o radnicima iz drugih zemalja.

Zakon ne propisuje način, redoslijed ili metodu za procjenu rizika, no postoje napuci koji poslodavcu pomažu pri izradi toga dokumenta. Uobičajena je praksa da se prvo navede vrsta rada koji se obavlja na određenom radnom mjestu. Primijenjena metodologija treba obuhvatiti ove glavne čimbenike: utvrđivanje izvora opasnosti; utvrđivanje tko može biti ozlijeđen i kako; vrednovanje rizika; donošenje odluka o radnjama čije je provođenje odmah potrebno; planiranje poboljšanja za određeno razdoblje; revizija i ažuriranje procjene rizika prema potrebi.

SIGURNOST: Inspekcija zaštite na radu provodi redovite i izvanredne nadzore sustava zaštite na radu u poduzećima/ustanovama. Rado bismo saznali kako je organizirana Inspekcija zaštite na radu u Italiji, koje su joj zadaće i kako se provode inspekcijski nadzori?

Dr. CAMPO: Nadzorom treba potvrditi ispravnost sigurnosnih postupaka u tvrtkama, a to je zadaća institucionalnih javnih tijela (članak 13 akta br. 81/2008). Glavna tijela odgovorna za nadzor sigurnosti i zdravlja na radnom mjestu su lokalna tijela za zaštitu zdravlja i regionalna uprava.

Lokalna tijela za zaštitu zdravlja operativne su strukture, tj. ispostave Nacionalne zdravstvene službe na razini pokrajina, a potpadaju pod Talijansku udrugu regija i autonomnih pokrajina. Lokalna tijela za zaštitu zdravlja odgovorna su za primjenu zakona o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu. *Pokrajinske i regionalne uprave za radna pitanja periferni su uredi Ministarstva rada, a pored nadzora pravilnosti u sektoru radnih odnosa provode i nadzor sigurnosti na radu u područjima kao što su građevinarstvo i niskogradnja, rad u kesonima sa stlačenim zrakom, rad pod vodom i druge vrste rada s izrazito visokim stupnjem rizika. Zakoni, također, propisuju posebnu obvezu nadzora Nacionalnom vatrogasnom tijelu i zdravstvenim i tehničkim služba-*

ma vojske i policije. Nadalje, INAIL je dužan obavljati administrativni nadzor za potrebe osiguranja.

Neovisno o specifičnim i individualno definiranim područjima nadležnosti, zakoni predviđaju koordinaciju na razini regija i pokrajina svih nadzornih radnji različitih državnih agencija putem regionalnih komisija za koordinaciju (članak 7 akta br. 81/08).

SIGURNOST: Poseban dio zaštite na radu su sredstva rada i radni okoliš. Česta je praksa u Hrvatskoj da se nekoliko stotina sredstava rada ispituje najmanje jednom u dvije godine što ponekad predstavlja problem u provedbi (cijena i kvaliteta ispitivanja i slično). Kako je to riješeno u Italiji?

Dr. CAMPO: *Sigurnost opreme za rad obveza je svakog poduzeća. Ispitivanje, provjera i certifikacija iznimno su važni za sigurnost opreme, radnih procesa, materijala i komponenti koje se koriste na radnom mjestu.* Tijekom operativnog ciklusa uporabe svake opreme potrebno je ispitati sigurnost njezina rada i ispravnost uporabe, sve u cilju postizanja sigurnosti radnika i okoliša. U skladu s odredbama članka 71 akta 81/08, INAIL određuje prvi periodični pregled nakon puštanja neke opreme ili sustava u rad i može intervenirati u roku od 45 dana od primanja poslodavčeva zahtjeva za pregled opreme. Nova područja djelovanja utvrđena aktom predviđaju da INAIL odredi prvo periodično testiranje sustava i opreme, a nadzor obavlja lokalna služba za zaštitu zdravlja u skladu s aneksom VII akta 81/08.

Tvrtka koja zatraži INAIL-ovu verifikaciju sigurnosti korištene opreme mora navesti privatnu tvrtku s INAIL-ovim ovlaštenjem za verificiranje ako Institut nije u mogućnosti provesti verifikaciju u roku od 45 dana od datuma upućivanja zahtjeva. Ukratko, zakon predviđa da javna tijela (i INAIL) mogu delegirati jedan dio verifikacija privatnim tvrtkama ovlaštenim za taj posao posebnim aktom. Provjere su uvijek skupe, a troškove snosi poslodavac koji ima obvezu čuvati dokumente o sustavu i učiniti ih dostupnima. Članak 71 akta 81/08 navodi sljedeće zadaće pri verifikaciji: navesti eventualne žalbe na ispuštanje plinova iz sustava u atmosferu (DPR 462/2001); popisati strojeve za podizanje tereta i ljudi (DM 11. travnja 2011.); popisati posude pod tlakom, i jednostavna i složena postrojenja (DM 11. travnja 2011.); zatražiti prvu periodičnu provjeru (DM 11. travnja 2011.) strojeva za podizanje tereta i osoblja, posuda pod tlakom, jednostavnih i složenih sustava, terminalnih postrojenja (aneks 7 akta 81/08 i dopuna).

SIGURNOST: Osposobljavanje radnika, radničkih predstavnika, stručnjaka za zaštitu na radu i poslodavaca i njihovih ovlaštenika te ostalih sudionika u sustavu zaštite na radu također su važan element provedbe zaštite na radu. Kako se osposobljavanja provode u Italiji?

Dr. CAMPO: *U skladu s Općim zakonom o zdravlju i sigurnosti na radu, u Italiji poslodavac mora osigurati*

svakom radniku primjereno osposobljavanje o pitanjima zdravlja i sigurnosti, uključivo i učenje jezika, s naročitim težištem na razumijevanju pojmova kao što su rizik, šteta/ozljeda, prevencija, zaštita, organizacija prevencije u tvrtki, prava i obveze svih subjekata u tvrtki, nadzorna tijela, kontrola, pomoć. Osposobljavanje također uključuje utvrđivanje rizika i mogućih šteta/ozljeda te posebnih mjera i postupaka za prevenciju i zaštitu unutar različitih sektora ili segmenata proizvodnje u tvrtki.

Ovako ciljano osposobljavanje mora se organizirati i provesti *pri zasnivanju radnog odnosa, pri promjeni zadaća na poslu i pri uvođenju nove radne opreme i novih tehnologija, opasnih tvari i pripravaka*. Osposobljavanje obavlja iskusna osoba na radnom mjestu. *Osposobljavanje radnika i njihovih predstavnika/povjerenika mora se povremeno ponavljati* kako bi se pratilo povećanje postojećih rizika ili nastanak novih.

Predstavnik/povjerenik radnika zadužen za sigurnost ima pravo na posebno osposobljavanje iz područja zdravlja i sigurnosti vezano za specifične rizike iz njegova područja kako bi stekao odgovarajuća znanja o osnovnim metodama za kontrolu i prevenciju tih rizika. Trajanje osposobljavanja je minimalno 32 sata, od kojih je 12 posvećeno posebnim rizicima prisutnim u tvrtki i prihvaćenim mjerama za njihovu prevenciju i zaštitu radnika. Potrebna je potvrda o znanju.

Poslodavac menadžerskom i voditeljskom kadru mora osigurati primjereno ciljano osposobljavanje i redovito obnavljanje znanja o zdravlju i sigurnosti na radu koja moraju posjedovati kao dio svojih dužnosti. Sadržaj tog ciljanog osposobljavanja uključuje definiranje i prepoznavanje čimbenika rizika, procjenu rizika i utvrđivanje tehničkih, organizacijskih i proceduralnih mjera prevencije i zaštite. Osposobljavanje menadžera i voditelja može se obavljati pri sindikatu poslodavaca ili radnika, u građevinskim školama ili u kombiniranim zajedničkim tijelima. Zajednička se tijela sastoje od jednog ili više predstavnika udruga poslodavaca i radničkih predstavnika na nacionalnoj razini, a zadaća im je planiranje aktivnosti i prikupljanje i rasprava najboljih metoda prevencije.

SIGURNOST: U sustavu zaštite na radu postoje brojni specifični poslovi za koje su potrebna posebna znanja i oprema. U Hrvatskoj postoje ovlaštena poduzeća za zaštitu na radu koja izrađuju procjene rizika, ispituju sredstva rada i radni okoliš i za to imaju ovlaštenje Ministarstva rada. Ima li sličnih poduzeća u Italiji i koja im je uloga?

Dr. CAMPO: Procjena rizika temeljni je dokument kojim poslodavac utvrđuje mjere zaštite i rokove za njihovu provedbu i uvodi poboljšanja i nadzor kako bi ispitao njihovu učinkovitost i djelotvornost.

Za sveobuhvatnu procjenu rizika potrebno je sudjelovanje osoblja koje pomaže pri otkrivanju i razumijevanju problema u radnim procesima kako bi se poboljšala sigurnost i zaštitilo zdravlje u cijeloj tvrtki.

U Italiji je procjena rizika i priprema Dokumenta o procjeni rizika obveza koju poslodavac ne može preškočiti, a izrada tog dokumenta rezultat je suradnje između voditelja Službe za prevenciju i zaštitu u tvrtki i liječnika, uz savjetovanje s radničkim povjerenikom za sigurnost na radu. Moguća je i suradnja sa stručnjacima specijaliziranim za posebne rizike. Poslodavac imenuje voditelja Službe za prevenciju i zaštitu i određuje prioritete u prevenciji i zaštiti u tvrtki ili proizvodnoj jedinici. Ponekad poslodavac naručuje usluge vanjskih stručnjaka ili osoba za te svrhe.

Zakon nalaže da menadžerski kadar i službe za prevenciju i zaštitu, unutarnje ili vanjske, moraju imati svjedodžbu kojom dokazuju da su pohađali (i položili ispit) posebne tečajeve prema vrsti rizika na radnom mjestu ili rizika kod određenih poslova. *Tečajeve organiziraju javna tijela ili agencije (uključivo i udruge poslodavaca i radnika).*

SIGURNOST: Sve je dobro dok dobro ide. No, događaju se i ozljede na radu, lakše, teže, teške, skupne te nažalost i smrtne. Molim Vas da nam, ako je moguće, prikazete algoritam evidentiranja i priznavanja ozljeda na radu, tko ih priznaje te okvirne statističke podatke o ozljedama na radu u Italiji. Zanima nas i način postupanja sudionika u zaštiti na radu nakon događaja ozljede na radu.

Dr. CAMPO: Za potrebe osiguranja, pojam nesreća na radu označava ozljedu nastalu nasilnim putem koja može izazvati smrt radnika ili djelomično ili potpuno narušiti njegovu radnu sposobnost. Pojedini aspekti koji karakteriziraju 'nesreću na radu' su: ozljeda, nasilan uzrok i mogućnost zaposlenja. Pojam 'mogućnost zaposlenja' mora pokazati uzročnu vezu između rada i rizika koji može rezultirati ozljedom.

Radnik mora obavijestiti poslodavca (ili osobu odgovornu za tvrtku) o ozljedi. U slučaju ozljede na radu, ako je potrebno, ozlijeđenog se radnika mora uputiti na hitni odjel službe koja izdaje liječničku potvrdu o ozljedi. *Ako je liječnička prognoza da će radnik biti odsutan s posla više od tri dana, poslodavac ima obvezu INAIL-u prijaviti ozljedu u roku od dva dana kad je primio liječničku potvrdu.* INAIL je Nacionalni institut za nesreće na radu, osnovan 1898., tj. na početku procesa industrijalizacije u Italiji.

Nakon prijave, INAIL određuje administrativni postupak kojim se utvrđuje pravo radnika na naknadu, ili naknada obitelji u slučaju smrti, ako se utvrdi svi elementi koji upućuju da se radi o nesreći na radu. *Ako se radi o manjoj ozljedi nakon koje radnik nije upućen na hitnu službu i ne prestaje s radom, ili ako je prognoza da će izostanak s posla biti kraći od tri dana (ne odbija se od plaće), radnik svejedno ima obvezu obavijestiti poslodavca čak i ako poslodavac ne mora prijaviti nezgodu INAIL-u.* Ako hitna služba

utvrdi da će izostanak s posla biti dulji od tri dana, radnik mora doći na pregled u INAIL u roku od dva ili tri dana prije isteka predviđene odsutnosti s posla.

SIGURNOST: Mnogo je još pitanja koja bismo Vam željeli postaviti. Jedno od njih je svakako i sustav osiguranja od ozljeda na radu i prava radnika na odštetu u slučaju ozljede, obveze poslodavaca, inspekcija, sudova, sudske prakse...

Dr. CAMPO: *Osiguranje za slučaj nesreće na radu i profesionalne bolesti obvezni je dio socijalnog osiguranja kojim se radnici štite u slučaju nesreće na radu ili profesionalne bolesti.* To je osiguranje zajamčeno talijanskim Ustavom (članak 38, par. 2). U Italiji INAIL brine o zaštiti radnika i zaposlenih u obrtima, industriji, uslužnim djelatnostima i drugim granama privrede (poljoprivreda,...), a zaštita obuhvaća nadzornike, članove kooperativa (zadruge) i sve ostale vrste tvrtki, liječnike izložene zračenju, vježbenike, menadžerske kadrove i profesionalne športaše. U pojedinim slučajevima, i neka druga tijela pružaju zaštitu specifičnim sektorima ili poslovima.

Poslodavac mora izračunati premiju osiguranja u skladu s rizikom koji proizlazi iz rada i izračun dostaviti INAIL-u. Npr., povećan opseg posla smatra se većim rizikom, a premija osiguranja bit će visoka. Osiguranje pruža zaštitu radnicima u slučaju nesreće na radu ili profesionalne bolesti, osigurava zdravstvenu skrb (prvu pomoć), ekonomsku potporu i proteze. *INAIL radničko osiguranje pokriva privremenu invalidnost/nesposobnost (vremenski ograničenu, uz naknadu izračunatu na dnevnoj osnovi), trajnu invalidnost (bez mogućnosti oporavka, izračunato u postotku i s odgovarajućim postotkom naknade) i nesreće sa smrtnim ishodom. Nadalje, INAIL, također, pokriva nesreće na putu prema radnom mjestu i tijekom povratka kući s radnog mjesta, a ako nema radničke menze, i na putu prema mjestu predviđenom za dnevni obrok i natrag do radnog mjesta.*

INAIL osiguranje jamči da poslodavac ima zakonsku obvezu prema svojem zaposleniku, osim ako se kriminalnim ili parničnim sudskim postupkom utvrdi odgovornost obiju strana, tj. ako obje strane prekrše norme za prevenciju i higijenu na radu. Što se tiče civilne odgovornosti u parničnom postupku, poslodavac je dužan platiti naknadu po donesenoj pravomoćnoj presudi za utvrđenu krivnju. Ova tablica prikazuje ozljede na radu (prijavljene i uz plaćenu naknadu). Vidljiv je stalan pad zadnjih godina, osim za trajnu invalidnost.

SIGURNOST: Srdačno Vam zahvaljujemo na gostovanju i lijepo Vas molimo da spomenete što još smatrate važnim za sustav zaštite na radu u Italiji, a mi nismo pitali. Također bi nas razveselila Vaša poruka našim čitateljima...

Dr. CAMPO: Još jednom zahvaljujem na prostoru koji ste mi namijenili u časopisu "Sigurnost". Želim naglasiti neke ključne stvari koje po mojem iskustvu mogu biti vrlo važne za prevenciju u složenom i dobro definiranom okviru kakav je naš talijanski:

- *Pripremanje i distribucija potpornih materijala tvrtkama, naročito malim, srednjim i mikrotvrtkama, u obliku širenja najbolje prakse, davanja smjernica, upućivanja u operativne postupke, distribuiranja obavijesnih materijala.* Važno je da sav potporni materijal bude lako dostupan na mrežnim stranicama raznih upravnih tijela i na drugim, neovisnim stranicama koje se bave ovom tematikom;
- *Oblikovanje i provedba programa osposobljavanja za osoblje tvrtki odgovorno za upravljanje zdravljem i sigurnošću na radnom mjestu* kako bi se proširila primjena Sustava za zdravlje na radu i upravljanje sigurnošću;
- *Sustavna provedba obavijesnih kampanji, općih i vrlo specifičnih.* Trenutno se provodi kontinuirana kampanja u sektorima s velikom izloženošću riziku od nesreća kao što su građevinarstvo i poljoprivreda i jedna posvećena fenomenu profesionalnih bolesti;
- *Stvaranje obavijesnih sustava za razmjenu dostupnih podataka koji omogućuju izravne inicijative i intervencije u prevenciji i nadzoru, te praćenje učinkovitosti.* U Italiji, kako je navedeno u aktu 81/08, ključna će uloga biti povjerenja SINP-u (Nacionalni sustav za informiranje o prevenciji) koji će nadopunjavati postojeće baze podataka što ih održava INAIL o nesrećama i profesionalnim bolestima, a i sustave nadzora ozljeda kako bi se produbio njihov rad (INFORMO) i arhive s podacima o profesionalnim bolestima općenito (MALPROF) ili za određene bolesti (npr. ReNaM za mezoteliom).

Djelotvorna strategija za borbu protiv nesreća ne sastoji se samo u poboljšanju pravnog okvira i naporima što ih provode država, regije i socijalni partneri. Od velike su važnosti promotivne aktivnosti za neprekidno unapređenje razina prevencije i zaštite na radnom mjestu s ciljem što boljeg širenja kulture zdravlja i sigurnosti.

Ozljede na radu uz plaćenu naknadu za posljedice (Italija - industrija i uslužne djelatnosti)

Vrsta posljedice	2000.	2003.	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Privremena nesposobnost	640.920	582.144	534.593	513.910	456.191	448.766	416.469	371.285
Trajna nesposobnost	25.304	28.008	32.719	35.454	34.787	33.973	31.133	21.691
Smrt	1.278	1.009	1.018	948	861	838	736	675
Ukupno ozljeda	667.502	611.161	568.330	550.312	491.839	483.577	448.338	393.651

Učestalost i indeks ozbiljnosti ozljeda uz plaćenu naknadu INAIL-a

Sektor gospodarske aktivnosti	Učestalost/broj (na 1000 zaposlenih)	Indeks ozbiljnosti (%)
A01 Poljoprivreda (za industrijsku poljoprivredu)	23,3	7,2
A02 Šumarstvo	28,2	12,3
B05 Ribarstvo	15,9	9,1
CA10 Kopanje ugljena i lignita; vađenja treseta	60,6	9,4
CA11 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	2,2	7,9
CB13 Kopanje metalnih ruda	95,6	7,7
CB14 Druge vrste rudarenja i vađenje kamena	32,2	12,0
DA15 Proizvodnja prehrambenih proizvoda i napitaka	24,4	6,3
DD20 Drvena proizvodnja i izrada predmeta od drva i pluta, izuzev namještaja	35,8	10,2
DF23 Proizvodnja koks i naftnih proizvoda (u rafinerijama)	7,3	9,0
DG24 Kemijska industrija (kemikalije i kemijski proizvodi)	11,1	5,5
DN37 Recikliranje	39,5	10,2
E40 Opskrba strujom, plinom, parom i toplom vodom	9,8	7,1
F45 Građevinarstvo	30,9	11,1
G50 Prodaja, održavanje i popravak motornih vozila i motocikala	19,8	8,1
H55 Hoteli i restorani	26,4	4,5
I60 Kopneni prijevoz	32,2	9,1
I61 Vodeni prijevoz	12,2	6,0
I62 Zračni prijevoz	29,8	2,8
I64 Pošta i telekomunikacije	29,7	6,1
J67 Pomoćni poslovi u financijskom posredovanju	2,2	9,6
K70 Prodaja nekretnina	9,8	7,3
K71 Iznajmljivanje strojeva i opreme bez operatera	16,1	9,2
L75 Javna uprava	19,1	5,2
M80 Obrazovanje	11,8	3,9
UKUPNO	21,5	6,7

Drage kolegice i poštovani kolege!

Gostovanja dr. sc. Giuseppa Campa, dipl. ing. agr., uglednog znanstvenika i stručnjaka u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu Nacionalnog instituta za osiguranje od ozljeda na radu Italije i suradnika Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) specijaliziranog za statistiku sigurnosti na radu, dalo nam je prigodu da usporedimo glavne značajke organizacije i provedbe zaštite zdravlja i sigurnosti na radu Italije i Hrvatske. Uočljivo je da postoje brojne sličnosti (istaknuto kurzivom), ali i neke razlike u organizaciji i provedbi zaštite na radu u Italiji i Hrvatskoj. Sličnosti su u zahtjevima direktiva EU-a i MOR-a, dok su razlike u načinu provedbe koje se mogu pripisati državnom ustroju, a također i ulozi pojedinih upravnih tijela.

Posebno treba ukazati na poboljšanja u gotovo svim ključnim pokazateljima provedbe zaštite na radu, a posebice nakon 2008. kada je započela primjena novih zakonskih rješenja u zaštiti na radu u Italiji. Poželimo da i naš novi Zakon o zaštiti na radu koji očekujemo do kraja ove 2013. godine, polučiti slične ili još bolje rezultate.

S poštovanjem, i sretna vam nova 2014.

Gosti-urednici: mr. Paško Melvan i dr. sc. Jadranka Mustajbegović